

Het Verhaal van het Kind

Werken aan een doorgaande lijn in opvang en onderwijs

Kader

Dit document geeft betekenis aan het begrip doorgaande lijn, vanuit de opdracht:

Wat is het belang, de waarde van werken aan een doorgaande lijn? Wat is het doel en inhoud hiervan? Dit kader biedt professionals inzicht in het concept van de doorgaande lijn en geeft handvatten voor het creëren van een doorgaande lijn bij organisaties.

Dit kader is beschikbaar voor partners in Arnhem en maakt deel uit van het Kwaliteitsbeleid.

Het belang van de doorgaande lijn

Onder een doorgaande lijn verstaan we een ononderbroken ontwikkelingsgang.

Een ononderbroken ontwikkeling betekent dat begeleiding in ontwikkeling en onderwijs afgestemd is op de behoeften van het kind met als doel het bieden van optimale ontwikkelingskansen voor alle kinderen.

In de ontwikkelingsloopbaan van kinderen zijn veel overgangsmomenten, zij markeren vaak een groeistap in de ontwikkeling. Bijvoorbeeld de start van het voorschoolse (kinderopvang) naar het vroegschoolse (groep 1), de overgang binnen de school/IKC naar verschillende groepen, naschoolse opvang en naschools aanbod zoals verlengde schooldag). Maar denk ook aan schoolvakantie en de start van de dag, en natuurlijk de overgang eind basisschool naar voortgezet onderwijs.

Overgangen zijn kwetsbare momenten in de ontwikkeling van kinderen en kunnen leiden tot een (tijdelijke) stilstand en terugval in de ontwikkeling. Bevorderen van een doorgaande lijn is het tegen gaan van stagnatie en terugval bij kwetsbare overgangen.

Kinderen met risico op onderwijs/ontwikkelingsachterstanden lopen ook meer risico bij dergelijke overgangsmomenten.

Stimuleren van kansengelijkheid en tegengaan van achterstanden zijn een belangrijke motivatie om samen te werken aan een doorgaande lijn in de kind ontwikkeling.

Kinderen die op jonge leeftijd de juiste vaardigheden meekrijgen doorlopen hun onderwijsloopbaan met meer succes en beschikken daarna over een goede uitgangspositie om te blijven leren.

Aspecten waarmee je inhoud geeft aan de doorgaande lijn hebben betrekking op:

- Visie
- Professionele cultuur: inter- en multidisciplinair samenwerken
- Pedagogisch klimaat
- Didactisch handelen
- Samenwerken met ouders
- Ontwikkeling, begeleiding en zorg

Een doorgaande lijn is daarmee meer dan het registreren en overdragen van gegevens bij een overgang naar een andere groep, leerkracht of andere school of organisatie. Werken aan een doorgaande lijn betekent verbindingen aangaan.

Het volgende schema geeft handreikingen om de doorgaande lijn vanuit de verschillende invalshoeken vorm te geven.

Schema en aandachtspunten doorgaande lijn:

Visie	Samenwerken / professionele cultuur	Pedagogisch handelen	Educatief handelen	Ontwikkeling/zorg/begeleiding	Ouderparticipatie
<p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is de visie op opvoeden, ontwikkelen en leren? • Hoe ontwikkelen en leren kinderen het beste en wat betekent dat voor de praktijk? • Welke overgangen zijn er voor de kinderen binnen en buiten je organisatie? • Wat betekent een doorgaande lijn bij die overgangen? 	<p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een doorgaande lijn vraagt een om een goede samenwerking en professionele cultuur zowel intern als extern. <p>Denk daarbij ook aan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking met de omgeving (Wijk, BSO, VSD, consultatiebureau, bureau jeugdzorg etc) • Dat betekent over eigen grenzen heen kunnen kijken. Wat doe je met wat je ziet? <p>Heb je zicht op de sociale kaart van de wijk?</p> <p>Is er sprake van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gezamenlijk overleg (formeel/informeel) om overgangen soepel te laten verlopen? • gezamenlijke professionaliseringsmomenten? van collegiale consultatie? Bij elkaar kijken? • respect naar elkaar en status gelijkheid? • Wat heb je ter beschikking om cultuur en statusverschillen te overbruggen? • Wordt er gebruik gemaakt van elkaars expertise? 	<p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is kenmerkend voor het pedagogisch klimaat binnen je organisatie? • Ben je op de hoogte van elkaars aanpak en anticipeert jouw aanpak in wat het kind mee gaat maken in de overgangsfase? • Worden er doelen gehanteerd t.a.v. sociaal emotionele ontwikkeling? Omgaan met jezelf en de wereld? 	<p>Aandachtspunten:</p> <p>Is er sprake van een doorgaand curriculum?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlijnen • Leerinhouden • Leeractiviteiten • Leerdoelen <ul style="list-style-type: none"> • Ben je op de hoogte van wat de vorige fase en de volgende fase van de kinderen vraagt? Hoe sluit je daar op aan? <ul style="list-style-type: none"> • Hoe wordt er ingegaan op niveauverschillen? Vroege selectie zorgt voor kansongelijkheid en hoe kan je daar rekening mee houden? 	<p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zijn er afspraken over de wijze van overdracht van de ene situatie naar de andere? • Wordt expertise over de ontwikkeling van het kind gedeeld? • Wordt informatie teruggekoppeld (bijvoorbeeld van groep 1 naar voorschool, van groep 3 naar groep 2, van VO naar PO e.d.) • Hoe wordt ontwikkeling gevolgd? • Wordt elkaars expertise benut? 	<p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is er beleid t.a.v. ouderparticipatie en educatief partnerschap? • Is er erkenning van de invloed van het thuismilieu op schoolprestaties? Wordt er belang gehecht aan samenwerking met ouders, als kindkenner. <p>Is er sprake van wederkerigheid?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn ouders gewend als je kijkt naar de overgang van de ene situatie naar de andere? Wordt daar op ingespeeld? • In hoeverre is er beleid op ouderparticipatie • Educatief partnerschap? • Pedagogisch partnerschap? <p>(zie schema)</p>

Nuttige bronnen:

- Kansen bieden in plaats van uitsluiten; Karin Hoogeveen e.a. (red), Sardes, mei 2017
- Tijd om door te pakken, Advies van de Taskforce Samenwerking Onderwijs en Kinderopvang,
- Onderzoekskader 2017; Inspectie van het Onderwijs. Rijksoverheid, 27 maart 2017:
- Focus op VVE: van voor- naar vroegschoolse educatie; Oberon 2009
- Focus op VVE: naar groep 3 en verder; Oberon 2010

Bijlage:

Uit: *Tijd om door te pakken*, Advies van de Taskforce Samenwerking Onderwijs en Kinderopvang, Rijksoverheid, 27 maart 2017:

- Meerwaarde van de doorgaande lijn volgens de Taskforce
- Inhoudelijke adviezen ter verbetering van de samenwerking

Bijlage: Meerwaarde van de doorgaande lijn zoals verwoord door de Taskforce 2017

Kind (m.n. als er een ontwikkelkader van 0-4 jaar gemaakt is)

- Overgangen kunnen negatieve effecten hebben
- Differentiëren in overgangleeftijd
- Beter afstemmen op de ontwikkelingsbehoefte van kinderen
- Naadloze communicatie kan onrust bij het kind en administratieve rompslomp voor ouders en personeel verminderen. Er kan beter geanticipeerd worden op de behoeften van het kind
- Doorgaande ontwikkellijn voor ieder kind
- M.n. meer profijt voor kinderen in achterstandsituaties
- Betere toegang tot integrale dienstverlening

Ouders (medezeggenschap, arbeidsparticipatie kan vergemakkelijkt worden door b.v. allemaal onder één dak de arrangementen aan te bieden)

- Ontzorgen van ouders (één plek om een kind ziek te melden, kinderen van verschillende leeftijden gaan naar hetzelfde gebouw (als het een IKC is)
- Meer ruimte voor pedagogisch partnerschap

Professionals (gemakkelijker multidisciplinaire teams vormen vanuit kinderopvang en onderwijs).

- Gelijkwaardige relaties
- Ouders en kinderen benaderen in onderlinge afhankelijkheid (hebben van ene inhoudelijk draagvlak)
- Gezamenlijke professionalisering
- Meerdere expertises en daar gebruik van maken

Inhoudelijke adviezen:

- Ontwerp een doorlopend pedagogisch curriculum
- Bevorder pedagogisch partnerschap van ouders
- Creëer tijd voor afstemming en ontwikkeling
- Stimuleer het werken in interprofessionele teams
- Ontwikkel een digitaal educatief dossier